

ارتباط کیفیت حسابرسی و ارزش‌گذاری سود و اجزای آن در شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران

روح‌الله نقی‌ها نجف‌آبادی^۱، دانش‌آموخته‌ی کارشناسی ارشد حسابداری

چکیده - هدف اصلی این تحقیق بررسی ارتباط کیفیت حسابرسی و ارزش‌گذاری سود و اجزای آن در شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران می‌باشد. جامعه آماری این پژوهش شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران و نمونه آماری آن شامل داده‌های ۱۱۳ شرکت برای دوره ۷ ساله (۱۳۸۶-۱۳۹۲) است. از تحلیل‌های آماری رگرسیون خطی چند متغیره برای آزمون فرضیه‌های این پژوهش در سطح ۵٪ استفاده شده است و اقلام تعهدی براساس اصلاحاتی برای عملکرد گذشته مطابق با پژوهش بخردی نسب و ژولانژاد (۱۳۹۴) تبیین شده که نتایج این تحقیق نشان داد بین کل اقلام تعهدی و بازده سهام رابطه معنی‌داری وجود دارد. همچنین با توجه به ضریب متغیر کل اقلام تعهدی که مثبت می‌باشد، نتیجه می‌شود بین کل اقلام تعهدی و بازده سهام رابطه مثبتی وجود دارد. همچنین بین جریان‌های نقدی عملیاتی و بازده سهام رابطه مثبت و معنی‌داری وجود دارد. و بین اقلام تعهدی اختیاری و بازده سهام رابطه مثبت و معنی‌داری وجود دارد. ولی بین اقلام تعهدی غیراختیاری و بازده سهام رابطه معنی‌داری وجود ندارد. علاوه بر این نتایج تحقیق نشان داد که بین کیفیت حسابرسی و بازده سهام رابطه معنی‌داری وجود دارد. همچنین با توجه به ضریب متغیر کیفیت حسابرسی که مثبت می‌باشد، نتیجه می‌شود بین کیفیت حسابرسی و بازده سهام رابطه مثبتی وجود دارد. همچنین نتایج تحقیق نشان دهنده این موضوع می‌باشد که با در نظر گرفتن کیفیت حسابرسی، بین کل اقلام تعهدی و بازده سهام رابطه مثبتی وجود دارد. علاوه بر این با در نظر گرفتن کیفیت حسابرسی، بین جریان‌های نقدی عملیاتی و بازده سهام نیز رابطه مثبتی وجود دارد. سایر نتایج تحقیق نشان داد با در نظر گرفتن کیفیت حسابرسی، بین اقلام تعهدی اختیاری و بازده سهام رابطه مثبتی وجود دارد. همچنین با در نظر گرفتن کیفیت حسابرسی، بین اقلام تعهدی غیراختیاری و بازده سهام رابطه مثبتی وجود دارد.

واژگان کلیدی: اقلام تعهدی، اقلام تعهدی اختیاری، جریان‌های نقدی عملیاتی، کیفیت حسابرسی، بازده سهام.

بیان مسأله

پژوهشگران مالی، همواره به دنبال متغیرهایی هستند که بتوانند از طریق آنها، بازده سهام را برای دوره‌های آتی با درصد اطمینان بیشتری نسبت به متغیرها و مدل‌های قبلی پیش‌بینی کنند. شناسایی چگونگی

۱- کارمند دانشگاه صنعتی اصفهان؛ naghira_ro@yahoo.com

واکنش بازار سهام به اطلاعات حسابداری، در تشخیص کارایی بازار سرمایه و همچنین ارزیابی سودمندی اطلاعات صورت‌های مالی اساسی، از اهمیت زیادی برخوردار است. پژوهش‌های تجربی نشان می‌دهند، ارقام حسابداری توانایی پیش‌بینی دارند و می‌توان ارزش پیش‌بینی‌کنندگی اطلاعات حسابداری را به منزله یکی از ویژگی‌های کیفی اطلاعات حسابداری پذیرفت (هندریکسن و بردا، ۱۹۹۱). از سوی دیگر در سال‌های اخیر، سرمایه‌گذاران و سهامداران خود را در حصار از خبرها و آگهی‌های مربوط به انجام موارد خلاف قاعده در حسابداری گرفتار می‌بینند. این بی‌نظمی‌ها و موارد خلاف عرف حسابداری، اسامی متعددی چون حسابداری متهورانه، مدیریت سود، هموارسازی سود و حسابداری متقلبانه یا فریب‌آمیز به خود گرفته است (حساس یگانه و بولو، ۱۳۸۹). به همین دلیل نیاز به حسابرس مستقل در چنین شرایطی ضرورت پیدا می‌کند. در واقع، حسابرسی نوعی نظارت در شرکت‌ها برای کاهش عدم تقارن اطلاعاتی و کنترل آزادی عمل مدیران در گزارشگری مالی است (هانون و همکاران، ۲۰۰۸).

رسوایی‌های مالی اخیر در سطح جهان، از انرون و ورلدکام در آمریکا تا پارلامات در اروپا، نگرانی‌هایی را در رابطه با قابلیت اتکای صورت‌های مالی ایجاد کرده است. در حالی که مسئولیت اصلی تهیه صورت‌های مالی بر عهده مدیریت شرکت است اما در پی این وقایع، انگشت اتهام به سوی حسابرسان نشانه رفته است تا جایی که عموماً از این وقایع به عنوان شکست حسابرسی یاد می‌شود. تلفی عموم این است که فقدان استقلال و کیفیت ضعیف حسابرسی موجب وقوع چنین وقایعی شده است. در پی این وقایع، قانون‌گذاران و تدوین‌کنندگان استانداردهای حسابداری سعی در تدوین قوانینی داشتند تا استقلال حسابرسان و کیفیت حسابرسی را بهبود بخشند (لی، ۲۰۰۷). سرمایه‌گذاران، در ارزشگذاری شرکت‌ها باید دو بخش سود شامل جریان‌های نقد عملیاتی و تعدیلات حسابداری (اqlام تعهدی عملیاتی) را از هم تفکیک کنند. از آن‌جا که جریان‌های نقد عملیاتی قابلیت سودآوری آتی را بهتر از اqlام تعهدی پیش‌بینی می‌کند؛ چنان‌چه این تفکیک انجام نپذیرد موجب می‌شود که سرمایه‌گذاران چشم‌انداز شرکت‌های با اqlام تعهدی بالا را بسیار خوش‌بینانه و چشم‌انداز شرکت‌های با اqlام تعهدی پایین را بسیار بدبینانه برآورد کنند. در نتیجه اگر سرمایه‌گذاران ساده‌اندیش بر قیمت‌ها اثر گذارند، به طور غیرمنطقی انتظار می‌رود که شرکت‌های با اqlام تعهدی بالا ارزش بیشتری نسبت به

شرکت‌های با ارقام تعهدی پایین داشته باشند. براساس این فرضیه، اسلوان (۱۹۹۶) دریافت که شرکت‌های با ارقام تعهدی بالا موجب می‌شوند که عملکرد شرکت‌های با ارقام تعهدی پایین کمتر از واقع ارزیابی شود (پینکوس، ۲۰۰۵). در چارچوب قیمت‌گذاری منطقی دارایی‌ها، شرکت‌های با ارقام تعهدی پایین به علت داشتن بازده‌های بالاتر، پاداشی برای ریسک سیستماتیک بیشتر نشان می‌دهند. برای مثال در مدل‌های چند عاملی قیمت‌گذاری دارایی‌ها، بازده مورد انتظار به دلیل بتای اضافی ناشی از عوامل مختلف ایجاد کننده ریسک عادی افزایش می‌یابد. در این شرایط اگر سطح ارقام تعهدی با عوامل به وجود آورنده ریسک رابطه داشته باشد، بی‌قاعدگی ارقام تعهدی توضیح داده می‌شود. فاما و فرنچ (۲۰۰۸)، اثر ارقام تعهدی را به عنوان یکی از فراگیرترین بی‌قاعدگی‌های بازده مطرح کردند. توانایی ارقام تعهدی در پیش‌بینی بازده با معیارهایی مانند بتا، اندازه شرکت، نسبت ارزش دفتری به ارزش بازار شرکت، نسبت جریان‌های نقد به قیمت و همچنین با استفاده از مدل سه عاملی فاما و فرنچ (۱۹۹۳) و یا مدل چهار عاملی، توجیه نمی‌گردد. به علاوه نمی‌توان آن‌را به وسیله تعداد کمی مشاهدات موثر توضیح داد (ته او و ژانگ، ۲۰۰۹). با بررسی مفهوم کیفیت ارقام تعهدی مشخص می‌شود که بخش عمده‌ای از بازده شرکت ناشی از عامل کیفیت ارقام تعهدی می‌باشد. بنابراین، کیفیت ارقام تعهدی عاملی برای ارزش‌گذاری شده است (فرانسیس و همکاران، ۲۰۰۵). پس از خارج کردن سهم‌هایی که با قیمت پایین در پرتفوی قیمت‌گذاری شده‌اند، عامل کیفیت ارقام تعهدی به صورت معنی‌دارتری ارزش‌گذاری می‌شود (کیم و چی، ۲۰۱۰).

پیشینه مطالعات خارجی (بروسی و همکاران، ۲۰۰۷؛ فلاتح، ۲۰۰۶؛ داس و پاندیت، ۲۰۱۰) و مطالعات داخلی (بادآور نهندی و تقی‌زاده، ۱۳۹۲؛ یعقوب‌نژاد و امیری، ۱۳۸۸ و نون‌هال نهر و همکاران، ۱۳۸۹) بر این نکته اشاره کرده‌اند که کیفیت حسابرسی، می‌تواند پیامدهایی چون افزایش کارایی سرمایه‌گذاری، قابلیت اتکای ارقام تعهدی و کیفیت سود را داشته باشد. با وجود این در میان پیشینه مطالعات، پژوهش‌های جامع در مورد کیفیت حسابرسی و ارزش‌گذاری سود و اجزای آن صورت نگرفته است. بنابراین این پژوهش به دنبال پاسخی برای این سوال است که آیا بین کیفیت حسابرسی و

ارزش‌گذاری سود و اجزای آن در شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران رابطه معنی‌داری وجود دارد؟

فرضیه‌های پژوهشی

فرضیه اصلی اول: بین اجزای سود (اجزای نقدی و تعهدی) و بازده سهام رابطه معناداری وجود دارد.

فرضیه فرعی ۱: بین کل ارقام تعهدی و بازده سهام رابطه معناداری وجود دارد.

فرضیه فرعی ۲: بین جریان‌های نقدی عملیاتی و بازده سهام رابطه معناداری وجود دارد.

فرضیه فرعی ۳: بین ارقام تعهدی اختیاری و بازده سهام رابطه معناداری وجود دارد.

فرضیه فرعی ۴: بین ارقام تعهدی غیراختیاری و بازده سهام رابطه معناداری وجود دارد.

فرضیه اصلی دوم: بین کیفیت حسابرسی و بازده سهام رابطه معناداری وجود دارد.

فرضیه اصلی سوم: با در نظر گرفتن کیفیت حسابرسی، بین اجزای سود و بازده سهام رابطه معناداری وجود دارد.

فرضیه فرعی ۱: با در نظر گرفتن کیفیت حسابرسی، بین کل ارقام تعهدی و بازده سهام رابطه معناداری وجود دارد.

فرضیه فرعی ۲: با در نظر گرفتن کیفیت حسابرسی، بین جریان‌های نقدی عملیاتی و بازده سهام رابطه معناداری وجود دارد.

فرضیه فرعی ۳: با در نظر گرفتن کیفیت حسابرسی، بین ارقام تعهدی اختیاری و بازده سهام رابطه معناداری وجود دارد.

فرضیه فرعی ۴: با در نظر گرفتن کیفیت حسابرسی، بین ارقام تعهدی غیراختیاری و بازده سهام رابطه معناداری وجود دارد.

جامعه آماری و روش نمونه‌گیری

جامعه آماری این تحقیق شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران می‌باشد. بنابراین قلمرو مکانی پژوهش، شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران می‌باشد. همچنین قلمرو زمانی پژوهش سال-۲۸

های ۱۳۸۶ الی ۱۳۹۲ است. برای نمونه‌گیری از روش حذف سیستماتیک استفاده خواهد شد که شرایط آن به صورت زیر تعریف شده است:

- ۱- به منظور قابل مقایسه بودن اطلاعات، پایان سال مالی شرکت‌ها منتهی به پایان اسفند باشد.
  - ۲- در دوره زمانی مورد تحقیق حداقل هر سه ماه یکبار سهام آنها مبادله شده باشد.
  - ۳- به منظور همگن بودن اطلاعات، شرکت‌ها از نوع تولیدی باشند.
  - ۴- اطلاعات مربوط به متغیرهای انتخاب شده در این تحقیق قابل دسترس باشد.
- با توجه به محدودیت‌های تعیین شده، در نهایت تعداد ۱۱۳ شرکت به عنوان نمونه تحقیق انتخاب شد. همچنین در این پژوهش برای تجزیه و تحلیل اطلاعات از مدل‌های رگرسیون چند متغیره استفاده خواهد شد. همچنین نرم‌افزارهای Excel و Eviews مورد استفاده قرار خواهند گرفت. آزمون F لیمر و آزمون هاسمن برای تعیین نوع داده‌ها مورد استفاده قرار خواهد گرفت.

متغیرهای پژوهش

در هر تحقیق یکی از مهم‌ترین اقدامات اساسی مشخص نمودن متغیرهای مستقل و وابسته است. در این تحقیق با توجه به فرضیه‌ها و مدل‌های تحقیق، متغیرهای وابسته، مستقل و کنترلی به شرح زیر می‌باشد:

متغیر وابسته

متغیر وابسته این تحقیق بازده سهام می‌باشد، که از طریق نرم‌افزار تدبیرپرداز و ره‌آورد نوین استخراج شده است.

متغیرهای مستقل

متغیرهای مستقل این تحقیق شامل: سود عملیاتی، کل ارقام تعهدی، ارقام تعهدی اختیاری، ارقام تعهدی غیراختیاری، جریان نقدی عملیاتی و کیفیت حسابداری است. که به شرح زیر محاسبه شده است:

سود عملیاتی و جریان نقدی عملیاتی به صورت مستقیم از صورت‌های مالی شرکت‌ها استخراج شده است. کل ارقام تعهدی: برابر است با سود عملیاتی منهای جریان نقدی عملیاتی.

کیفیت حسابرسی: یک متغیر ساختگی است، هنگامی که حسابرسی شرکت توسط سازمان حسابرسی یا موسسات حسابرسی برتر (موسسات حسابرسی که رتبه الف در انجمن حسابداران داشته و همچنین در سازمان بورس نیز جزء حسابرسان متعهد و برتر حسابرسی بوده و دارای رتبه ۱ می‌باشند) انجام شده باشد عدد ۱ می‌گیرد، در غیر این صورت صفر است.

برای بدست آوردن متغیر ارقام تعهدی اختیاری و ارقام تعهدی غیراختیاری از مدل دچو و دیچو^۱ (۲۰۰۲) که توسط مک نیکولز^۲ (۲۰۰۲) اصلاح شد و توسط فرانسیس و همکاران^۳ (۲۰۰۵) و گری و همکاران^۴ (۲۰۰۹) مورد استفاده قرار گرفته است، استفاده شده است. برای اندازه‌گیری کیفیت ارقام تعهدی، کل ارقام تعهدی جاری برابر است با رگرسیون حاصل از جریان‌های نقدی عملیاتی حال و آینده و همچنین تغییرات درآمد و میزان اموال، ماشین‌آلات و تجهیزات، که به مطابق با پژوهش بخردی نسب و ژولانژاد (۱۳۹۴) به شرح زیر عمل می‌شود.

$$TA_i = \lambda_1 (\Delta Sales_i - \Delta AR_i) + \lambda_2 PPE_i + \varepsilon_i$$

در مدل فوق:

TA: کل ارقام تعهدی که از طریق محاسبه تغییر در دارایی‌های جاری غیر نقدی منهای تغییر در بدهی‌های جاری منهای استهلاک تعریف می‌شود؛ $\Delta Sales_i$: عبارت از تغییرات در خالص فروش برای شرکت؛ ΔAR_i : تغییرات در حساب‌های دریافتی؛ PPE_i : مبلغ اموال، دارایی‌ها و تجهیزات شرکت.

کلیه ارقام معادله فوق براساس متوسط کل دارایی‌های شرکت‌ها در سال t و t-1 بدست خواهد آمد، که معادله آن به شرح زیر خواهد بود:

$$\frac{TA_i}{ASSETS_i} = \lambda_1 (\Delta Sales_i / ASSETS_i - \Delta AR_i / ASSETS_i) + \lambda_2 PPE_i / ASSETS_i + \varepsilon_i$$

$ASSETS_i$: متوسط کل دارایی‌های شرکت در سال t

از آنجا که کل ارقام تعهدی شامل ارقام تعهدی اختیاری و ارقام تعهدی غیراختیاری است بنابراین $\varepsilon_{i,t}$ نشان دهنده ارقام تعهدی اختیاری و مابقی متغیرها نشان دهنده ارقام تعهدی غیراختیاری شرکت در سال t است. تنوع زیاد خطاها نشان دهنده نقش ضعیف جریان‌های نقدی، درآمدها و دارایی‌های ثابت است، که به معنای

1- Dechow & Dichev

2- McNichols

3- Francis et al

4- Gray et al

دقت کمتر و کیفیت پایین‌تر افشای اطلاعات می‌باشد. انحراف استاندارد پایین اندازه‌گیری ارقام تعهدی نیز، نشان دهنده کیفیت بالای ارقام تعهدی و ریسک پایین اطلاعات است (هوسام و کیت^۱، ۲۰۱۳). علاوه بر این تجزیه و تحلیل ریسک اطلاعات و کیفیت اطلاعات، به مولفه‌های ذاتی و اختیاری مطابق با مطالعات قبلی انجام شده توسط دچو و دیچو (۲۰۰۲)؛ فرانسیس و همکاران (۲۰۰۴ و ۲۰۰۵)؛ گری و همکاران (۲۰۰۹) و کنت و همکاران^۲ (۲۰۱۰) می‌باشد.

مدل و روش پژوهشی

برای آزمون فرضیه‌های اول و دوم پژوهش از مدل زیر که توسط جیانگ و ژوو^۳ (۲۰۱۴) تدوین گردیده، استفاده شده است:

$$RET_{i,t} = \alpha_0 + \beta_1 ACC_{i,t} + \beta_2 OCF_{i,t} + \beta_3 DA_{i,t} + \beta_4 NDA_{i,t} + \beta_5 AQ_{i,t} + \varepsilon_{i,t}$$

$RET_{i,t}$ = بازده سهام شرکت i در سال t = $ACC_{i,t}$ = کل ارقام تعهدی شرکت i در سال t ؛ $OCF_{i,t}$ = جریان

نقدی عملیاتی شرکت i در سال t ؛ $DA_{i,t}$ = ارقام تعهدی اختیاری شرکت i در سال t ؛ $NDA_{i,t}$ = ارقام تعهدی

غیراختیاری شرکت i در سال t ؛ $AQ_{i,t}$ = کیفیت حسابرسی شرکت i در سال t ؛ α_0 = جزء ثابت معادله

رگرسیون؛ β_1 و β_2 و β_3 و β_4 و β_5 = ضرایب متغیرهای رگرسیون؛ $\varepsilon_{i,t}$ = اخلاص (پسماند) معادله رگرسیون

برای آزمون فرضیه سوم پژوهش از مدل زیر که توسط جیانگ و ژوو (۲۰۱۴) تدوین گردیده، استفاده

شده است:

$$RET_{i,t} = \alpha_0 + \beta_1 ACC_{i,t} + \beta_2 OCF_{i,t} + \beta_3 DA_{i,t} + \beta_4 NDA_{i,t} + \beta_5 AQ_{i,t} + ACC_{i,t} * AQ_{i,t}$$

$$+ OCF_{i,t} * AQ_{i,t} + DA_{i,t} * AQ_{i,t} + NDA_{i,t} * AQ_{i,t} + \varepsilon_{i,t}$$

$ACC_{i,t} * AQ_{i,t}$ = اثر تعاملی کیفیت حسابرسی و کل ارقام تعهدی شرکت i در سال t ؛ $OCF_{i,t} * AQ_{i,t}$ =

اثر تعاملی کیفیت حسابرسی و جریان نقدی عملیاتی شرکت i در سال t ؛ $DA_{i,t} * AQ_{i,t}$ = اثر تعاملی کیفیت

حسابرسی و ارقام تعهدی اختیاری شرکت i در سال t ؛ $NDA_{i,t} * AQ_{i,t}$ = اثر تعاملی کیفیت حسابرسی و ارقام

تعهدی غیراختیاری شرکت i در سال t

1- Husam & Keith

2- Kent et al

3- Habib, Jiang & Zhou

تجزیه و تحلیل داده‌ها

مدل اول پژوهش

با توجه به اینکه داده‌های مورد استفاده در این پژوهش ترکیبی (سال- شرکت) می‌باشند و داده‌های ترکیبی به دو صورت تابلویی و تلفیقی می‌باشد، لذا به منظور انتخاب بین روش داده‌های تابلویی و تلفیقی در برآورد مدل، از آزمون F لیمر استفاده شده است. برای بررسی نتایج F لیمر، در صورتی که احتمال آماره F بیشتر از ۰/۰۵ باشد، باید از روش داده‌های تلفیقی استفاده کرد. در غیر این صورت از روش داده‌های تابلویی استفاده می‌شود. خلاصه نتایج آزمون F لیمر در جدول (۲) ارائه شده است. همانطور که مشاهده می‌شود مقدار p-value برابر ۰.۹۹ و بیشتر از ۰.۰۵ می‌باشد، در نتیجه روش داده‌های تلفیقی پذیرفته می‌شود. با توجه به اینکه روش داده‌های تلفیقی پذیرفته شد، آزمون هاسمن اجرا نمی‌شود.

جدول (۲): آزمون F لیمر

آزمون F لیمر			مدل
نتیجه	احتمال	آماره F لیمر	۱
تلفیقی	۰.۹۹	۰.۶۲	

نتایج حاصل از تجزیه و تحلیل داده‌ها در جدول (۳) منعکس می‌شود.

جدول (۳): نتایج تجزیه و تحلیل داده‌ها جهت آزمون فرضیه اول و دوم

متغیر	ضریب	انحراف استاندارد	آماره t	p-value
C	۳.۵۸	۰.۹۳	۳.۸۵	۰.۰۰
ACC	۰.۰۰۷	۰.۰۰۰۳	۲.۴۲	۰.۰۲
OCF	۰.۰۰۲	۰.۰۰۱	۲.۲۱	۰.۰۳
DA	۰.۰۰۳	۰.۰۰۱	۳.۴۲	۰.۰۰
NDA	-۰.۰۰۵	۰.۰۰۰۴	-۱.۳۴	۰.۱۸
AQ	۰.۸۴	۰.۴۲	۲.۰۳	۰.۰۴
R-squared		۰.۵۲	آماره F	۴.۰
Adjusted R-squared		۰.۵۲	Prob(F-statistic)	۰.۰۰

با توجه به مقدار p-value به دست آمده برای آماره F که برابر با صفر می‌باشد ($p\text{-value} \leq 0.05$)، فرض H_0 رد می‌شود و این نشان می‌دهد که تمامی ضرایب رگرسیون به طور همزمان صفر نیستند. بنابراین به طور همزمان بین تمامی متغیرهای مستقل با متغیر وابسته رابطه معنی‌داری وجود دارد.

فرضیه فرعی اول

با توجه به جدول ۵ و مقدار p-value آماره t برای متغیر کل ارقام تعهدی (ACC) که برابر ۰.۰۲ می‌باشد و کمتر از سطح خطای ۰.۰۵ است ($p\text{-value} \leq 0.05$)، فرض صفر (فرض عدم وجود رابطه بین کل ارقام تعهدی و بازده سهام) رد می‌شود و در نتیجه بین کل ارقام تعهدی و بازده سهام رابطه معنی‌داری وجود دارد. در نتیجه فرضیه فرعی اول پذیرفته می‌شود. همچنین با توجه به ضریب متغیر کل ارقام تعهدی که مثبت و برابر ۰.۰۰۷ می‌باشد، نتیجه می‌شود بین کل ارقام تعهدی و بازده سهام رابطه مثبتی وجود دارد.

فرضیه فرعی دوم

با توجه به جدول ۵ و مقدار p-value آماره t برای متغیر جریان‌های نقدی عملیاتی (OCF) که برابر ۰.۰۳ می‌باشد و کمتر از سطح خطای ۰.۰۵ است ($p\text{-value} \leq 0.05$)، فرض صفر (فرض عدم وجود رابطه بین جریان‌های نقدی عملیاتی و بازده سهام) رد می‌شود و در نتیجه بین جریان‌های نقدی عملیاتی و بازده سهام رابطه معنی‌داری وجود دارد. در نتیجه فرضیه فرعی دوم پذیرفته می‌شود. همچنین با توجه به ضریب متغیر جریان‌های نقدی عملیاتی که مثبت و برابر ۰.۰۰۲ می‌باشد، نتیجه می‌شود بین جریان‌های نقدی عملیاتی و بازده سهام رابطه مثبتی وجود دارد.

فرضیه فرعی سوم

با توجه به جدول ۵ و مقدار p-value آماره t برای متغیر ارقام تعهدی اختیاری (DA) که برابر صفر می‌باشد و کمتر از سطح خطای ۰.۰۵ است ($p\text{-value} \leq 0.05$)، فرض صفر (فرض عدم وجود رابطه بین ارقام تعهدی اختیاری و بازده سهام) رد می‌شود و در نتیجه بین ارقام تعهدی اختیاری و بازده سهام رابطه معنی‌داری وجود دارد. در نتیجه فرضیه فرعی سوم پذیرفته می‌شود. همچنین با توجه به ضریب متغیر ارقام تعهدی اختیاری که مثبت و برابر ۰.۰۰۳ می‌باشد، نتیجه می‌شود بین ارقام تعهدی اختیاری و بازده سهام رابطه مثبتی وجود دارد.

فرضیه فرعی چهارم

با توجه به جدول ۵ و مقدار p-value آماره t برای متغیر ارقام تعهدی غیراختیاری (NDA) که برابر ۰.۱۸ می‌باشد و بیشتر از سطح خطای ۰.۰۵ است ($p\text{-value} \geq 0.05$)، فرض صفر (فرض عدم وجود رابطه بین ارقام تعهدی غیراختیاری و بازده سهام) پذیرفته می‌شود و در نتیجه بین ارقام تعهدی غیراختیاری و بازده سهام رابطه معنی‌داری وجود ندارد. در نتیجه فرضیه فرعی چهارم پذیرفته نمی‌شود.

با توجه به نتایج آزمون فرضیه‌های تحقیق و وجود ارتباط بین کل ارقام تعهدی، جریان‌های نقدی عملیاتی و ارقام تعهدی اختیاری با بازده سهام می‌توان این‌گونه نتیجه گرفت که بین اجزای سود و بازده سهام رابطه معنادار و مثبتی وجود دارد. بنابراین گزارش اجزای سود (نقدی و تعهدی) در حسابداری می‌تواند به سهامداران از طریق صورت‌های مالی این اطمینان را بدهد که هرچه ارقام تعهدی شرکت بیشتر باشد شرکت کارایی بیشتر و توان باز پرداخت بدهی‌ها را دارد. که نتایج این تحقیق مبنی بر وجود رابطه مثبت بین ارقام تعهدی و بازده سهام با نتایج تحقیق‌های ریچاردسون و همکاران (۲۰۰۵)، ریچاردسون و همکاران (۲۰۰۶)، هریبار (۲۰۰۰)، جان و همکاران (۲۰۰۶)، ژائویانگ و همکاران (۲۰۰۶)، دسای و همکاران (۲۰۰۳)، تاکاماتسو و فاورو (۲۰۱۳) کالین و خان (۲۰۱۳) و کور و همکاران (۲۰۰۸) همخوانی دارد. ولی با نتایج تحقیق‌های اسلون (۱۹۹۶)، سوارز و استارک (۲۰۰۹)، ژانگ (۲۰۰۷)، یو (۲۰۰۵)، ژی (۲۰۰۱) و دسای و همکاران (۲۰۰۴) که بر ارتباط منفی ارقام تعهدی با بازده سهام تاکید کرده‌اند، همخوانی ندارد.

فرضیه اصلی دوم

با توجه به جدول ۵ و مقدار p-value آماره t برای متغیر کیفیت حسابرسی (AQ) که برابر ۰.۰۴ می‌باشد و کمتر از سطح خطای ۰.۰۵ است ($p\text{-value} \leq 0.05$)، فرض صفر (فرض عدم وجود رابطه بین کیفیت حسابرسی و بازده سهام) رد می‌شود و در نتیجه بین کیفیت حسابرسی و بازده سهام رابطه معنی‌داری وجود دارد. در نتیجه فرضیه اصلی دوم پذیرفته می‌شود. همچنین با توجه به ضریب متغیر کیفیت حسابرسی که مثبت و برابر ۰.۸۴ می‌باشد، نتیجه می‌شود بین کیفیت حسابرسی و بازده سهام رابطه مثبتی وجود دارد. مقدار R^2 تعدیل شده مدل برابر ۰.۵۲ می‌باشد، که نشان می‌دهد ۵۲ درصد تغییرات متغیر وابسته توسط متغیرهای مستقل تشریح می‌شود؛ به عبارت دیگر ۵۲ درصد تغییرات متغیر وابسته مربوط به متغیرهای مستقل می‌باشد.

با توجه به نتایج تحقیق بین کیفیت حسابرسی و بازده سهام رابطه معنی‌داری وجود دارد. همچنین با توجه به ضریب متغیر کیفیت حسابرسی که مثبت و برابر ۰.۸۴ می‌باشد، نتیجه می‌شود بین کیفیت حسابرسی و بازده سهام رابطه مثبتی وجود دارد. وجود رابطه مثبت بین کیفیت حسابرسی و بازده سهام می‌تواند نشان دهنده این موضوع باشد که به کارگیری حسابرسان با کیفیت و برتر می‌تواند باعث افزایش صحت گزارش‌های مالی توسط شرکت‌ها شده و احتمال دستکاری و تقلب توسط مدیران را کاهش دهد، در نتیجه اتکاپذیری صورت-های مالی افزایش یافته و ممکن است بازده سهام نیز افزایش یابد. وجود رابطه مثبت بین کیفیت حسابرسی و بازده سهام در تحقیق‌های کیم و همکاران (۲۰۰۳)، لی و رودن (۲۰۰۷) و کالین و خان (۲۰۱۳) نیز مورد تایید قرار گرفته است. که با نتایج این تحقیق همخوانی دارد.

مدل دوم پژوهش

خلاصه نتایج آزمون F لیمر در جدول (۴) ارائه شده است. همانطور که مشاهده می‌شود مقدار p-value برابر ۰.۹۹ و بیشتر از ۰.۰۵ می‌باشد، در نتیجه روش داده‌های تلفیقی پذیرفته می‌شود. با توجه به اینکه روش داده‌های تلفیقی پذیرفته شد، آزمون هاسمن اجرا نمی‌شود.

جدول (۴): آزمون F لیمر

آزمون F لیمر			مدل
نتیجه	احتمال	آماره F لیمر	۲
تلفیقی	۰.۹۹	۰.۶۲	

نتایج حاصل از تجزیه و تحلیل داده‌ها در جدول (۵) منعکس می‌شود.

جدول (۵): نتایج تجزیه و تحلیل داده‌ها جهت آزمون فرضیه سوم

متغیر	ضریب	انحراف استاندارد	آماره t	p-value
C	۳.۶۶۲	۰.۶۸۱	۵.۳۷۹	۰.۰۰۰
ACC	۰.۰۲۴	۰.۰۱۳	۱.۸۳۲	۰.۰۶۸
OCF	۰.۰۴۰	۰.۰۰۹	۴.۵۵۲	۰.۰۰۰
DA	۰.۰۲۰	۰.۰۱۳	۱.۵۹۳	۰.۱۱۲
NDA	-۰.۰۲۰	۰.۰۱۳	-۱.۵۹۳	۰.۱۱۲
AQ	۰.۰۳۸	۰.۰۰۸	۴.۵۳۰	۰.۰۰۰

۰.۰۴۹	۱.۹۹۴	۰.۰۱۲	۰.۰۲۴	<i>ACC*AQ</i>
۰.۰۱۹	۲.۳۵۰	۰.۰۱۲	۰.۰۲۹	<i>OCF*AQ</i>
۰.۰۰۳	۲.۹۸۰	۰.۰۰۹	۰.۰۲۶	<i>DA*AQ</i>
۰.۰۰۱	۳.۲۹۵	۰.۰۰۹	۰.۰۲۹	<i>NDA*AQ</i>
۲.۱	F آماره	۰.۵۷	R-squared	
۰.۰۰	Prob(F-statistic)	۰.۵۴	Adjusted R-squared	

با توجه به مقدار p-value به دست آمده برای آماره F که برابر با صفر می‌باشد ($p\text{-value} \leq 0.05$)، فرض H_0 رد می‌شود و این نشان می‌دهد که تمامی ضرایب رگرسیون به طور همزمان صفر نیستند. بنابراین به طور همزمان بین تمامی متغیرهای مستقل با متغیر وابسته رابطه معنی‌داری وجود دارد.

فرضیه فرعی اول

با توجه به جدول ۸ و مقدار p-value آماره t برای متغیر اثر متقابل کل اقلام تعهدی با کیفیت حسابرسی (*ACC*AQ*) که برابر ۰.۰۴۹ می‌باشد و کمتر از سطح خطای ۰.۰۵ است ($p\text{-value} \leq 0.05$)، فرض صفر (فرض عدم وجود رابطه بین کل اقلام تعهدی و بازده سهام) رد می‌شود و در نتیجه با در نظر گرفتن کیفیت حسابرسی، بین کل اقلام تعهدی و بازده سهام رابطه معناداری وجود دارد. در نتیجه فرضیه فرعی اول پذیرفته می‌شود. همچنین با توجه به ضریب متغیر اثر متقابل کل اقلام تعهدی با کیفیت حسابرسی که مثبت و برابر ۰.۰۲۴ می‌باشد، نتیجه می‌شود با در نظر گرفتن کیفیت حسابرسی، بین کل اقلام تعهدی و بازده سهام رابطه مثبتی وجود دارد.

فرضیه فرعی دوم

با توجه به جدول ۸ و مقدار p-value آماره t برای متغیر اثر متقابل جریان‌های نقدی عملیاتی با کیفیت حسابرسی (*OCF*AQ*) که برابر ۰.۰۱۹ می‌باشد و کمتر از سطح خطای ۰.۰۵ است ($p\text{-value} \leq 0.05$)، فرض صفر (فرض عدم وجود رابطه بین جریان‌های نقدی عملیاتی و بازده سهام) رد می‌شود و در نتیجه با در نظر گرفتن کیفیت حسابرسی، بین جریان‌های نقدی عملیاتی و بازده سهام رابطه معناداری وجود دارد. در نتیجه فرضیه فرعی دوم پذیرفته می‌شود. همچنین با توجه به ضریب متغیر اثر متقابل جریان‌های نقدی عملیاتی با

کیفیت حسابرسی که مثبت و برابر ۰.۰۲۹ می‌باشد، نتیجه می‌شود با در نظر گرفتن کیفیت حسابرسی، بین جریان‌های نقدی عملیاتی و بازده سهام رابطه مثبتی وجود دارد.

فرضیه فرعی سوم

با توجه به جدول ۸ و مقدار p-value آماره t برای متغیر اثر متقابل اقلام تعهدی اختیاری با کیفیت حسابرسی (DA* AQ) که برابر ۰.۰۰۳ می‌باشد و کمتر از سطح خطای ۰.۰۵ است ($p\text{-value} \leq 0.05$)، فرض صفر (فرض عدم وجود رابطه بین اقلام تعهدی اختیاری و بازده سهام) رد می‌شود و در نتیجه با در نظر گرفتن کیفیت حسابرسی، بین اقلام تعهدی اختیاری و بازده سهام رابطه معناداری وجود دارد. در نتیجه فرضیه فرعی سوم پذیرفته می‌شود. همچنین با توجه به ضریب متغیر اثر متقابل اقلام تعهدی اختیاری با کیفیت حسابرسی که مثبت و برابر ۰.۰۲۶ می‌باشد، نتیجه می‌شود با در نظر گرفتن کیفیت حسابرسی، بین اقلام تعهدی اختیاری و بازده سهام رابطه مثبتی وجود دارد.

فرضیه فرعی چهارم

با توجه به جدول ۸ و مقدار p-value آماره t برای متغیر اثر متقابل اقلام تعهدی غیراختیاری با کیفیت حسابرسی (NDA* AQ) که برابر ۰.۰۰۱ می‌باشد و کمتر از سطح خطای ۰.۰۵ است ($p\text{-value} \leq 0.05$)، فرض صفر (فرض عدم وجود رابطه بین اقلام تعهدی غیراختیاری و بازده سهام) رد می‌شود و در نتیجه با در نظر گرفتن کیفیت حسابرسی، بین اقلام تعهدی غیراختیاری و بازده سهام رابطه معناداری وجود دارد. در نتیجه فرضیه فرعی چهارم پذیرفته می‌شود. همچنین با توجه به ضریب متغیر اثر متقابل اقلام تعهدی غیراختیاری با کیفیت حسابرسی که مثبت و برابر ۰.۰۲۹ می‌باشد، نتیجه می‌شود با در نظر گرفتن کیفیت حسابرسی، بین اقلام تعهدی غیراختیاری و بازده سهام رابطه مثبتی وجود دارد.

با توجه به نتایج آزمون فرضیه‌های تحقیق و وجود ارتباط مثبت بین اجزای سود (کل اقلام تعهدی، جریان‌های نقدی عملیاتی، اقلام تعهدی اختیاری و اقلام تعهدی غیراختیاری) با بازده سهام می‌توان این‌گونه نتیجه گرفت که استفاده از حساب‌رسان بزرگ و با کیفیت می‌تواند به عنوان عاملی موثر بر کیفیت سود و بازده سهام عمل کرده و باعث افزایش کیفیت سود و در نتیجه بازده سهام گردد. که نتایج این تحقیق در مورد نقش کیفیت حسابرسی و تاثیری که می‌تواند بر رابطه بین اجزای سود و بازده سهام داشته باشد با نتایج تحقیق حبیب و همکاران (۲۰۱۴) همخوانی دارد.

نتیجه‌گیری

سود حسابداری و اجزای مربوط به آن از جمله اطلاعاتی محسوب می‌شود که در هنگام تصمیم‌گیری توسط افراد در نظر گرفته می‌شود. این رقم بر مبنای ارقام تعهدی محاسبه و شناسایی می‌شود. بر اساس رویکرد تعهدی در صورت تحقق درآمدها و وقوع هزینه‌ها می‌توان سود را گزارش کرد. از آنجا که در مبنای تعهدی لزوماً شناسایی درآمدها و هزینه‌ها همراه با دریافت و پرداخت وجه نقد نبوده، و در محاسبه سود نیز از پیش‌بینی‌ها و برآوردها استفاده می‌شود، از این‌رو این پرسش مطرح می‌شود که تا چه میزان می‌توان به این رقم در هنگام اخذ تصمیم اطمینان کرد. پاسخ به این پرسش از آن جهت اهمیت پیدا می‌کند که اخذ تصمیم نادرست به سبب اطلاعات ناکافی و ناصحیح موجب می‌شود که تسهیم منابع به صورت ناعادلانه انجام شود. کیفیت سود جنبه بسیار مهمی از سود حسابداری را نشان می‌دهد؛ زیرا آگاهی سهام‌داران از کیفیت سود می‌تواند بر قیمت سهام، میزان سود تقسیمی و در نتیجه بازده سهام، تأثیرگذار باشد. همچنین سودهای با کیفیت کم، می‌تواند موجب تخصیص غیر بهینه منابع به طرح‌هایی با بازدهی غیرواقعی و در نتیجه کاهش رشد اقتصادی شود. پژوهشگران مالی، همواره به دنبال متغیرهایی هستند که بتوانند از طریق آنها، بازده سهام را برای دوره‌های آتی با درصد اطمینان بیشتری نسبت به متغیرها و مدل‌های قبلی پیش‌بینی کنند. شناسایی چگونگی واکنش بازار سهام به اطلاعات حسابداری، در تشخیص کارایی بازار سرمایه و همچنین ارزیابی سودمندی اطلاعات صورت‌های مالی اساسی، از اهمیت زیادی برخوردار است. پژوهش‌های تجربی نشان می‌دهند، ارقام حسابداری توانایی پیش‌بینی دارند و می‌توان ارزش پیش‌بینی‌کنندگی اطلاعات حسابداری را به منزله یکی از ویژگی‌های کیفی اطلاعات حسابداری پذیرفت. از سوی دیگر در سال‌های اخیر، سرمایه‌گذاران و سهام‌داران خود را در حصار از خبرها و آگاهی‌های مربوط به انجام موارد خلاف قاعده در حسابداری گرفتار می‌بینند. این بی‌نظمی‌ها و موارد خلاف عرف حسابداری، اسامی متعددی چون حسابداری متهورانه، مدیریت سود، هموارسازی سود و حسابداری متقلبانه یا فریب‌آمیز به خود گرفته است. به همین دلیل نیاز به حسابرس مستقل در چنین شرایطی ضرورت پیدا می‌کند. در واقع، حسابرسی نوعی نظارت در شرکت‌ها برای کاهش عدم تقارن اطلاعاتی و کنترل آزادی عمل مدیران در گزارشگری مالی است. بنابراین حسابرسی صورت‌های مالی، از مهم‌ترین ابزارهای حصول اطمینان از شفافیت اطلاعات مالی شرکت‌ها به شمار می‌رود و موجب افزایش قدرت پیش‌بینی‌کنندگی اطلاعات حسابداری، مانند نسبت‌های مالی سود هر سهم می‌شود. بنابراین کیفیت این

اطلاعات با کیفیت حسابرسی افزایش می‌یابد و بازده آتی که به پشتوانه این اطلاعات به دست می‌آید، به واقعیت نزدیکتر خواهد شد.

هدف اصلی این تحقیق بررسی ارتباط کیفیت حسابرسی و ارزش‌گذاری سود و اجزای آن در شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران می‌باشد. نتایج این تحقیق نشان داد بین کل ارقام تعهدی و بازده سهام رابطه معنی‌داری وجود دارد. همچنین با توجه به ضریب متغیر کل ارقام تعهدی که مثبت می‌باشد، نتیجه می‌شود بین کل ارقام تعهدی و بازده سهام رابطه مثبتی وجود دارد. همچنین بین جریان‌های نقدی عملیاتی و بازده سهام رابطه مثبت و معنی‌داری وجود دارد. و بین ارقام تعهدی اختیاری و بازده سهام رابطه مثبت و معنی‌داری وجود دارد. ولی بین ارقام تعهدی غیراختیاری و بازده سهام رابطه معنی‌داری وجود ندارد. علاوه بر این نتایج تحقیق نشان داد که بین کیفیت حسابرسی و بازده سهام رابطه معنی‌داری وجود دارد. همچنین با توجه به ضریب متغیر کیفیت حسابرسی که مثبت می‌باشد، نتیجه می‌شود بین کیفیت حسابرسی و بازده سهام رابطه مثبتی وجود دارد. همچنین نتایج تحقیق نشان دهنده این موضوع می‌باشد که با در نظر گرفتن کیفیت حسابرسی، بین کل ارقام تعهدی و بازده سهام رابطه مثبتی وجود دارد. علاوه بر این با در نظر گرفتن کیفیت حسابرسی، بین جریان‌های نقدی عملیاتی و بازده سهام نیز رابطه مثبتی وجود دارد. سایر نتایج تحقیق نشان داد با در نظر گرفتن کیفیت حسابرسی، بین ارقام تعهدی اختیاری و بازده سهام رابطه مثبتی وجود دارد. همچنین با در نظر گرفتن کیفیت حسابرسی، بین ارقام تعهدی غیراختیاری و بازده سهام رابطه مثبتی وجود دارد.

نتایج این تحقیق مبنی بر وجود ارتباط بین اجزای سود و بازده سهام با نتایج تحقیق‌های ریچاردسون و همکاران (۲۰۰۵)، ریچاردسون و همکاران (۲۰۰۶)، هریبار (۲۰۰۰)، چان و همکاران (۲۰۰۶)، ژائویانگ و همکاران (۲۰۰۶)، دسای و همکاران (۲۰۰۳)، تاکاماتسو و فاورو (۲۰۱۳) کالین و خان (۲۰۱۳) و کور و همکاران (۲۰۰۸) همخوانی دارد. همچنین نتایج این تحقیق مبنی بر وجود ارتباط بین کیفیت حسابرسی و بازده سهام با نتایج تحقیق‌های کیم و همکاران (۲۰۰۳)، لی و رودن (۲۰۰۷) و کالین و خان (۲۰۱۳) مطابقت دارد. علاوه بر این نتایج این تحقیق در مورد نقش کیفیت حسابرسی و تاثیری که می‌تواند بر رابطه بین اجزای سود و بازده سهام داشته باشد با نتایج تحقیق حبیب و همکاران (۲۰۱۴) همخوانی دارد.

پیشنادهای مبتنی بر نتایج پژوهش

۱. نتایج پژوهش نشان می‌دهد شرکت‌هایی که توسط حسابرسان متخصص صنعت رسیدگی می‌شوند، از سود با کیفیت‌تری نسبت به شرکت‌های رسیدگی شده توسط سایر حسابرسان برخوردارند. در نتیجه سرمایه‌گذاران می‌توانند با توجه به تخصص صنعت حسابرس در مورد کیفیت سود گزارش شده توسط شرکت‌ها تصمیم مناسب اتخاذ نمایند.
۲. پیشنهاد می‌شود که سازمان بورس اوراق بهادار، قوانین و مقرراتی را اتخاذ کند که تا حد امکان شرکت‌های پذیرفته شده در بورس، از وجود حسابرسان متخصص در آن صنعت، جهت حسابرسی صورت‌های مالی استفاده کنند.
۳. به سرمایه‌گذاران در بورس اوراق بهادار توصیه می‌شود هنگام خرید سهام شرکت‌های مختلف به معیارهای کیفیت حسابرسی توجه جدی شود، زیرا یکی از عوامل موثر در مطلوبیت ارائه گزارش‌های مالی شرکت‌ها به بازار، تاثیر و نظارت حسابرس مستقل بر آنها است.
۴. افزون بر این به مدیران شرکت‌های بورس اوراق بهادار تهران توصیه می‌شود تا در راستای ارائه گزارش‌های مالی با کیفیت‌تر به بازار سعی نمایند تا به معیارهای کیفیت حسابرسی توجه کرده تا خدمات با کیفیت‌تر از سوی آنان را مدنظر قرار دهند. زیرا هر چه کیفیت گزارشگری مالی شرکت‌ها بهبود یابد و سرمایه‌گذاران اعتماد بیشتری به شرکت داشته باشند، آن شرکت راحت‌تر می‌تواند در جهت تامین نیازهای مالی خود اقدام به تامین مالی از طریق بازار سهام بنماید.
۵. از آنجایی که اجزای سود توان پیش‌بینی بازده سهام را دارد، سازمان بورس می‌تواند با فراهم کردن زمینه انجام پژوهش‌ها و حمایت از تحلیل‌گران مالی امکان انجام چنین پیش‌بینی‌هایی را توسط این موسسه‌ها به منظور استفاده سرمایه‌گذاران و سایر استفاده‌کنندگان فراهم آورد.
۶. با توجه به این موضوع که اجزای سود موجب بهبود در توان پیش‌بینی بازده سهام می‌شوند استفاده از اجزای سود در تصمیم‌گیری توسط سرمایه‌گذاران می‌تواند مفید باشد.

منابع و ماخذ

۱. بخردی‌نسب، وحید و ژولانژاد، فاطمه (۱۳۹۴). تاثیر اقلام تعهدی بر شاخص SA. ماهنامه پژوهش‌های مدیریت و حسابداری. شماره پانزده و شانزده؛ شهریور و مهرماه ۱۳۹۴.

۲. حساس یگانه، ی. بولو، ق. فرخی‌نژاد، ف. (۱۳۸۹). رابطه بین اقلام تعهدی اختیاری و گزارش حسابرس، دانش حسابرسی ۱۰ (۳): ۲۱-۳۰.
۳. نونهال نهر، ع. جبارزاده، س. و یعقوب‌پور، ک. (۱۳۸۹). رابطه بین کیفیت حسابرس و قابلیت اتکای اقلام تعهدی، فصلنامه بررسی‌های حسابداری و حسابرسی ۱۷ (۶۱): ۵۳-۶۸.
۴. یعقوب‌نژاد، ا. امیری، م. (۱۳۸۸). بررسی عوامل مؤثر بر کیفیت گزارش‌های حسابرسی و تأثیر عوامل مذکور بر ضریب همبستگی تغییرات قیمت و تغییرات سود سهام. پژوهشنامه حسابداری مالی و حسابرسی، ۱۱ (۱): (۷۴-۵۵).
۵. بادآورندهی، ی.؛ تقی‌زاده، خ. (۱۳۹۲). بررسی ارتباط بین کیفیت حسابرسی و کارایی سرمایه‌گذاری، بررسی‌های حسابداری و حسابرسی، ۲۰ (۲): ۱۹-۴۲.
6. as, S. & Pandit, SH. (2010). Audit Quality, Life-Cycle Stage and the management earnings forecasts in IPO prospectuses. Journal of Business Finance & Accounting, (30): 125-167.
7. as, S. & Pandit, SH. (2010). Audit Quality, Life-Cycle Stage and the management earnings forecasts in IPO prospectuses. Journal of Business Finance & Accounting, (30): 125-167.
8. as, S. & Pandit, SH. (2010). Audit Quality, Life-Cycle Stage and the management earnings forecasts in IPO prospectuses. Journal of Business Finance & Accounting, (30): 125-167.
9. allatah, Y. (2006). The Role of Asset Reliability and Auditor Quality in Equity Valuation: A dissertation of the requirements for the degree of Doctor or Philosophy. Florida Atlantic University; Available at UMI Microform.
10. allatah, Y. (2006). The Role of Asset Reliability and Auditor Quality in Equity
11. allatah, Y. (2006). The Role of Asset Reliability and Auditor Quality in Equity Valuation: A dissertation of the requirements for the degree of Doctor or Philosophy. Florida Atlantic University; Available at UMI Microform.
12. ama, E.F. and K. R. French, (1993). Common risk factors in the returns on stocks and bonds. Journal of Financial Economics. Vol33, 3-56.

13.

ama, E.F. and K.R.French.Dissecting Anomalies, Journal of Finance.2008. Vol.63, pp.1653-1678.
14.

rancis, J. and et. Al , (2005), The Market Pricing of Accruals Quality. Journal of Accounting and Economics.Vol 39,295–327.
15.

rancis, J., R. LaFond, P. Olssona, and K. Schipper, 2004, Costs of equity and earnings attributes, The Accounting Review, Vol 79, 967–1010.
16.

i,C , Peters.F.G, Richardson.V.J and M.W. Watson (2012). The consequence of information technology control weaknesses on management information system: the case of sarbines-oxley internal control reports. MIS Quarterly. 35(1):179-204.